

POSÁZAVÍ IV

(Lipnice nad Sázavou)

sobota 2. října 2021

Odjezd: v 8:03 hod. z Pardubic hl. n. do Okrouhlice (s přestupem v Kolíně 8:47 a Světlé n/S 10:05), pravidelný příjezd 10:13)

Sraz: v 7:40 v nádražní hale pod odjezdovou tabulí (dohodneme se na koupi společné skupinové jízdenky)

Odjezd zpět: z nádraží ve Světlé n/S s přestupem v Kolíně

Světlá n/S	odj.	16:16	17:19	18:16
Kolín hl.n.	příj./odj.	17:09/17:34	18:22/18:54	19:09/19:34
Pardubice hl.n.	příj.	17:58	19:15	19:58

Trasy: I. skupina vystoupí společně se skupinou II. na železniční stanici v Okrouhlici [1] (pravidelný příjezd 10:13), odkud vykročí po **Z** doprava proti směru příjezdu vláčku a přes Babice, kde přejde Sázavu a překříží silnici, Volichov a Vítonín dojde stále po **Z** na Lipnici [2] a vystoupá do městečka a na hrad (**8 km**). Po občerstvení a prohlídce hradu, popř. Památníku Jaroslava Haška, pokračuje po **M** severním směrem převážně lesem a přes ves Závídkovice až do Světlé n/S [3] (+ 7 km), kde si může prohlédnout pamětihodnosti (zámek, kostel atd.), občerstvit se a až poté dojít po **M** nebo **Č** na nádraží (+1 km, **celkem 16 km**).

II. skupina vystoupí společně se skupinou I. na železniční stanici v Okrouhlici [1] (pravidelný příjezd 10:13), odkud s ní půjde až na Lipnici [2] (**celkem 8 km**), odkud po občerstvení a prohlídce hradu, popř. Památníku Jaroslava Haška, sjede autobusem v 15:50, popř. 17:50 do Světlé n/S [3] k železniční stanici (prav. příj. 16:10 nebo 18:10 – vzhledem k malé časové rezervě na přestup a nákup vlakové jízdenky je dobré zakoupit si ji dopředu).

Převýšení: 250 m, na Lipnici mírné stoupání, poté pozvolné klesání

V případě nepříznivého počasí bude program přiměřeně upraven.

Možnosti občerstvení: Lipnice n/S, Světlá n/S, jinde nejisté

Vstupné na hrad: základní 120 Kč, snížené 100 Kč, děti 60 Kč

Mapa: zelená edice (1:50 000) KČT č. 46 **Havlíčkovobrodsko** (nejnovější je 6. vydání z roku 2020)

Jízdné: záleží na počtu zájemců o společnou skupinovou jízdenku. Celkové jízdné za obě cesty pro jednu osobu by nemělo příliš přesáhnout 200 Kč (výhodné je IN50 nebo IN75).

Přihlášky: přijímá Dagmar Ehrenbergerová, e-mail: egova@seznam.cz, mobil 739 569 070.

Trasy připravil, výlet vede a příjemné zážitky přeje všem: David Šebesta
(mobil 776 823 797 Vodafon)

Již v sobotu 9. října 2021 máme další akci, které se mohou opět zúčastnit všichni přátelé pěší turistiky. Výlet veřejnou dopravou s názvem SKALKY KLEPEC připravil a vede Luboš Ďatko.

Turisticko-vlastivědný text.

[1] Okrouhlice – obec doložena již v roce 1207. Památkově chráněný je původně raně barokní dvoukřídlý patrový zámek postavený v roce 1680 na místě tvrze z počátku 15. století (mnohokrát upravován), obnovený ve zjedodušené podobě (zrušena kaple) po požáru v roce 1861. V přízemí se nacházejí arkády (v patře zazděné), k zadní části zámku přiléhá věž (u ní zachovaný gotický portálek z původní tvrze). Barokní špýchar s vysokým štítem pochází z 18. století. V budově bývalé školy z roku 1880 se narodil malíř Jan Zrzavý (1890 – 1977). V roce malířova narození se stal jeho otec řídícím učitelem nově postavené školy v Okrouhlici, jejíž budova stála tehdy stranou vsi na pozemku na levém břehu Sázavy, který v době Janova narození spadl do vadínského

katastru. Proto Jan Zrzavý uváděl jako své rodiště obě vsi. Na škole (č.p. 59) je umístěna pamětní deska s jeho bustou. V podkroví budovy místní pošty (č.p. 49) měl Jan Zrzavý v letech 1959-77 ateliér (připomíná pamětní deska). Jan Zrzavý je pohřben v Krucemburku. Jižně od obce se nachází památkově chráněná drobná barokní výklenková kaple sv. Rodiny z počátku 18. století, zdobená pilastry v průčelí. V obci u nádraží začíná a končí okružní Naučná stezka Krajem malíře – básníka Jana Zrzavého (délka 22 km, 10 zastavení) z roku 2012, která prochází širokým okolím obce místy spojenými s Janem Zrzavým (Vadín, Krásná Hora, Svitálka, Lipnice n/S, Broumova Lhota, Babice, Olešnice).

[2] Lipnice nad Sázavou – město s 650 obyvateli. Původní ves založená spolu s hradem je zmiňována od roku 1370 jako městečko, městská práva potvrzena v roce 1550 (statut města vrácen v září roku 2019). Z opevnění zůstaly dochovány zbytky Dolní brány). Na žulové skále stojí hradní komplex (národní kulturní památka) – původně gotický hrad založený počátkem 14. století pány z Lichtenburka, dochovaný i přes pozdější úpravy s původními architektonickými prvky. Hrad byl rozšířen koncem 14. století, renesančně přestavěn v 1. třetině 16. století. V letech 1645-48 byl hrad obsazen Švédy, v roce 1646 neúspěšně dobýván císařským vojskem. Hrad byl částečně obýván až do roku 1869, kdy byl zničen při velkém požáru města (obnova byla zahájena až v roce 1923). Na protilehlém jižním návrší stojí zřícenina tzv. Bílé věže (zničena za třicetileté války) – původně pozdně gotická okrouhlá věž z 15. století byla součástí předsunutého opevnění hradu, potažmo města. Z období založení hradu je dochována na východní straně hradního komplexu vstupní hranolová Velká věž (částečně zřícena v roce 1847) s přilehlou bránou. V sousedství věže na místě původního purkrabství byl postaven počátkem 16. století patrový Trčkovský palác. Za palácem stojí hradní kaple složená z původního gotického polygonálního presbytáře sv. Vavřince z 1. čtvrtiny 14. století s nástěnnými malbami z poloviny 14. století a raně barokní lodi sv. Josefa ze 17. století. V hradní kapli bylo v roce 1417 vysvěceno prvních 20 husitských kněží u nás (další svěcení proběhlo v roce 1482).

Na západní straně nádvoří stojí Thurnovský palác s gotickými sklepy a velkým pilířovým sálem v přízemí, ve 2. polovině 16. století bylo renesančně upraveno 1. patro a přistavěno 2. patro. V 80. letech 20. století byl zvláště tento palác zasažen necitlivou rozsáhlou rekonstrukcí snažící se o dostavbu hradu, odborníky vysoce ceněná památková obnova interiéru 1. patra, proběhlá

v letech 2009-14, získala Českou cenu za architekturu, v roce 2018 byla dokončena rekonstrukce 2. patra. Na palác navazuje dominantní mohutná čtyřpatrová čtvercová obytná věž Samson z doby kolem roku 1537 s dřevěným ochozem a přilehlou dvoupatrovou věžovitou budovou vrátnice z doby kolem roku 1540 s renesančním obloučkovým štítem. Ve sklepení věže Samson se nachází 33 m hluboká studna. V roce 1924 koupil hrad za symbolickou 1 korunu KČST (KČT), od roku 1953 je majetkem státu. Na základech obranné věže v sz. předpolí hradu byla vystavěna v 18. století patrová barokní zvonice s bochníkovou střechou. Původně gotický bezvěžový farní kostel sv. Víta ze 14. století byl zbarokizován po roce 1688. Průvodcem na hradě byl spisovatel Jaroslav Hašek (1883-1923). V roce 1921 koupil pod hradem dům č.p. 185, kde psal své nejznámější dílo „Osudy dobrého vojáka Švejka“ – v roce 1959 zde byl zřízen Památník Jaroslava Haška. Část románu napsal i ve zdejší hostinci „U České koruny“ (č.p. 55) z 19. století (pamětní deska). Na místním hřbitově je v jv. rohu jeho hrob. Objekty jsou rovněž památkově chráněny.

[3] Světlá nad Sázavou – město s 6490 obyvateli a letovisko na obou březích řeky Sázavy. Původní ves je připomínána v roce 1207, městečkem od roku 1562, za třicetileté války drancována Švédy. V polovině 18. století zde byla založena brusírna českých granátů, která se později stala základem brusírny skla. Na tuto výrobu navázala ve 20. století moderní sklárna, která je v provozu dodnes. K městu patří výroba knoflíků, pěstování brambor a červeného jetele. V roce 1937 byla Světlá povýšena na město. K jeho rozvoji přispělo postavení Posázavské železnice v roce 1903. V okolí města se nacházejí četné lomy. K nim se vztahuje plastika „Sklo a kámen“ na náměstí, připomínající zdejší významnou lidskou činnost v okolí města – lámání a opracování kamene a výrobu skla. Pod náměstím Trčků z Lípy se nachází středověké podzemí v délce 220 m (vstupy s průvodcem). Památkově chráněný je zámek na levém břehu Sázavy, původně tvrz Trčků z Lípy z 16. století, v 18. století proběhla přístavba barokního zámku, v 19. století klasicistní a novorenesanční úpravy. Za napoleonských válek v letech 1809-14 v něm byla zřízena nemocnice. Nyní je ve východním křídle zámku umístěno Muzeum Světelska – jeho expozice dokumentuje historii města a nejbližšího okolí, seznamuje s kamenictvím a sklářstvím na Světelsku a významnými osobnostmi regionu. Součástí zámku je rovněž infocentrum. U zámku se rozkládá park (asi 16 ha) s několika rybníky. Bývalý pozdně gotický špitál č.p. 101 byl založen v roce 1578. Na něm je umístěna pamětní deska hudebního skladatele Aloise Jelena (1801-57), zdejšího rodáka. Památkově chráněný původně pozdně gotický kostel sv. Václava z roku 1562 byl upraven barokně. Na věži se nachází dřevěné patro s podsebitím. O Vánocích zde je možno shlédnout nádherný barokní betlém. Před kostelem se nachází 5 barokních soch z poloviny 18. století (sv. Jan Nepomucký, sv. Václav, Sv. Florian, sv. Barbora a sv. Josef). Na městském hřbitově je pochován akademický malíř Jaroslav Panuška. Památkově chráněný židovský hřbitov se nachází v sousedství městského hřbitova. Dochovalo se zde přes 100 náhrobků, podél jižní a jv. zdi byly uloženy náhrobky ze zaniklého hřbitova v Uhlířských Janovicích. Na památkově chráněné nádražní budově je umístěna pamětní deska připomínající příjezd spisovatele Jaroslava Haška spolu s akademickým malířem Jaroslavem Panušskou na Vysočinu 25. srpna 1921.

